PASTILA DE POLITEȚE

Autor: Georgeta Filitti | 1 februarie 2022

Modă, utilitate, politețe – iată trei noțiuni ce pot caracteriza comportamentul unei societăți. Din *la belle époque* până târziu, ca să restrângem cadrul istoric, spre sfârșitul celui de-al doilea război mondial, orășencele purtau pălărie. Era un atribut vestimentar obligatoriu. A născut concurență, ambiții, dușmănii. A făcut să înflorească o adevărată industrie, iar modistele erau mai căutate decât doctorii. Se justificau deoarece chipul femeii trebuia împodobit, dar și ferit de razele soarelui. De aici și până la lipsa de măsură a fost doar un pas: pălării mari, încărcate de pene, păsări, ace de păr, panglici. La teatru, spectatorii din staluri nu vedeau nimic de răul acestor podoabe. Politețe? Atenție față de ceilalți? Nu, doar etalare arogantă. Și atunci s-au căutat soluții: rafturi la garderobă pentru pălării (respinse cu indignare de cochetele timpului. Unde ar mai fi fost concurența? Cum să dovedești că ești inventivă, originală?); legi somptuare (limitarea la un metru a diagonalei pălăriei). Purtarea ca atare a unui acoperământ al capului a rămas obligatorie, ca semn de bună cuviință, de politețe, până către anii ‘40 ai secolului trecut. Atunci, la noi, mareșalul Antonescu a dat o dispoziție potrivit căreia, ca femeie, nu puteai merge pe Calea Victoriei prin dreptul Palatului regal cu capul descoperit. Și bărbaților li se impunea, în aceleași locuri, cravata ca semn de ținută cetățenească.

Dar cele trei noțiuni evocate la început au evoluat, ca orice stare de spirit omenească. La noi, după 1990, moda a cerut adoptarea unui accesoriu: telefonul mobil. Avantajele comunicării rapide și eficiente ne-au cucerit pe toți. Dar lipsa de măsură a venit iarăși să încurce lucrurile. Mărci multe, servicii diverse, aspectul tot mai elegant ne-au făcut să cumpărăm nechibzuit, să vorbim în gura mare în spații publice. A avea un telefon mobil – sau măcar husa lui – bătute în cristale Swarowski conferă o anume poziție pe scara socială, în vreme ce unul cu taste, de bunică, e al sărăntocilor. Cu rapiditate de necrezut, în locul unui mijloc banal de comunicare folosit de două, trei ori pe zi, telefonul mobil a generat adicție la un procent în continuă creștere al populației. Fără el – cu prioritate tinerii – se simt debusolați. Își transmit aproape non stop informații, dragă Doamne, „comunică”. Doar că urmărind mesajele, te uimește modestia, ca să nu

spun stupizenia lor. Și lucrul se face pretutindeni: în autobuz, în sala de curs, în vizită (ba chiar gazdă fiind, ești cu telefonul în buzunar ori în mână când vin musafirii și, fără jenă, angajezi o conversație „importantă” despre Nae care aseară l-a văzut pe Gică sau că motanul lipsește de trei zile de acasă). Utilitatea telefonului e incontestabilă, dar încet, încet nu mai gândim, ne consumăm tot timpul ascultând sau transmițând mesaje de duzină, rapide, tot mai agramate, conectate la toate rețelele imaginabile. Rezultatul? O dependență din care unii scapă doar cu tratament psihologic. Dacă din vreme în vreme am practica introspecția, ar ieși la iveală câteva adevăruri de bun simț: păstrează telefonul mobil ca mijloc minunat de comunicare, dar fă-o cu măsură, adică acea însușire ce trebuie să-ți însoțească purtarea cotidiană. Așa, ești la modă, instrumentul e util și folosirea lui nu tulbură liniștea celor din jur.

Dincolo de politețe, se profilează o primejdie, semnalată timid și parcă fără ecou, în ceea ce privește minunatul *gadget*: punerea lui în mâna copiilor. Ca să-i țină ocupați, liniștiți – cred ei – tot mai mulți părinți își dotează odraslele cu această tehnică perfidă: jocuri, lupte, omuleți verzi care își dau în cap, curse și bătaie, multă bătaie. În felul acesta, de mici ne formăm cu imagini străine, mai toate violente, mintea ni se lenevește, frumosul, armonia, grația rămân necunoscute, bune de disprețuit.

Onest vorbind, cred că nu se poate face nimic în fața avalanșei tehnologice – nu toată benefică dezvoltării umane. Dar măcar aceia dintre noi care nu ne-am lăsat prinși complet în mrejele ei să ne gândim că există nenumărate lucruri frumoase perceptibile cu cele cinci simțuri cu care ne-a înzestrat Dumnezeu. Să le mai folosim din când în când!

Imagine: Portrait of a woman in a large hat (1900-1910); Sursa: Wikimedia Commons